

Мартинюк І. В.
к.е.н., доцент кафедри фінансів
Кир'язова Т. О.
к.е.н., ст.викладач кафедри фінансів
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна

МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ В СИСТЕМІ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Фінансова автономія органів місцевого самоврядування та їх спроможність забезпечувати населення суспільними благами та послугами залежить, насамперед, від формування ефективної системи міжбюджетних відносин. Забезпечення відповідності між повноваженнями на здійснення видатків, які законодавчо закріплені за бюджетами, та бюджетними ресурсами, які повинні забезпечувати виконання цих повноважень, є головною метою міжбюджетних відносин. Слід зазначити, що нині дохідна частина місцевих бюджетів не відповідає обсягу запланованих видатків, тому виникає необхідність здійснення міжбюджетних трансфертів, які стають важливим інструментом сталого розвитку регіонів.

У структурі доходів місцевих бюджетів трансферти займають значну частину. Наведені дані у таблиці 1 свідчать, що надходження трансфертів до місцевих бюджетів з кожним роком зростали. Найбільший розрив спостерігався у 2017 році, коли міжбюджетні трансферти збільшилися на 77,2 млрд. грн. або на 39% порівняно з попереднім роком. У 2018 році з державного бюджету до місцевих було перераховано 298,9 млрд.грн. Цього року до місцевих бюджетів України надійшло 562,4 млрд.грн. (з урахуванням міжбюджетних трансфертів), що на 12 %, або на 60,3 млрд грн, більше за відповідний показник 2017 року. Без урахування міжбюджетних трансфертів надійшло 263,5 млрд.грн, що на 34 млрд.грн. більше, ніж у 2017 році [1, 2].

Таблиця 1

Доходи місцевих бюджетів України за 2014 – 2018 роки, млрд.грн.

Доходи	2014	2015	2016	2017	2018
Усього доходів місцевих бюджетів без урахування міжбюджетних трансфертів	101,1	120,5	170,7	229,5	263,5
Усього міжбюджетних трансфертів	130,6	173,9	195,4	272,6	298,9
Усього доходів місцевих бюджетів з урахуванням міжбюджетних трансфертів	231,7	294,4	366,1	502,1	562,4

Як наведено на рис.1 протягом останніх років частка міжбюджетних трансфертів перевищує 50%. Найбільший показник зафіксований у 2015 році, майже 60%. За результатами 2018 року питома вага міжбюджетних трансфертів

у структурі доходів місцевих бюджетів України знизилася і склала 53,15%, що вказує, відповідно, про збільшення власних доходів. Основна частина трансфертів, що надійшли з державного бюджету, спрямовуються на соціально-культурну сферу.

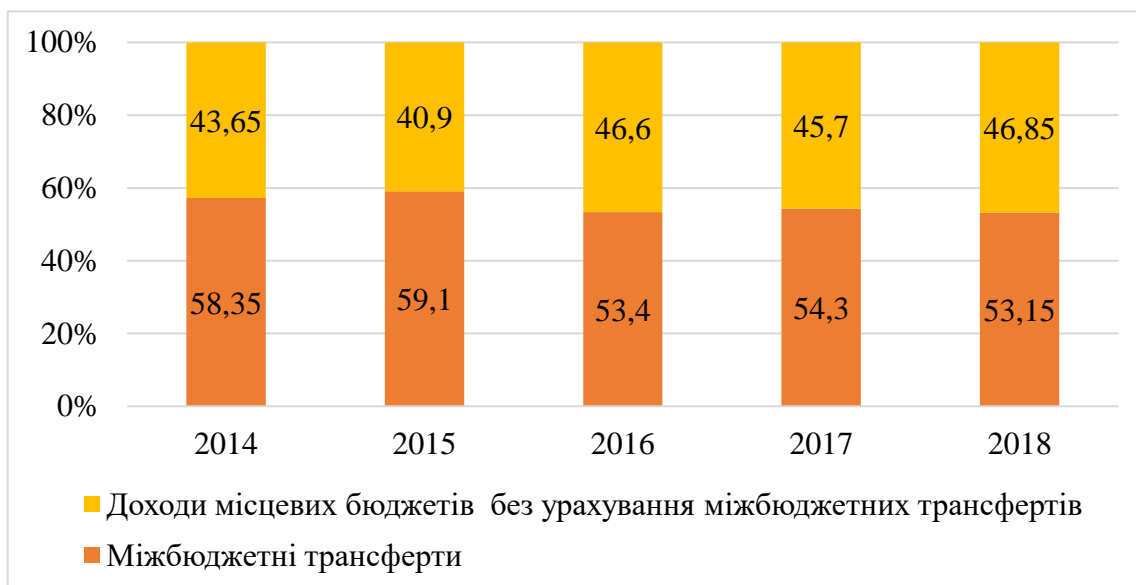

Рис.1. Частка міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих бюджетів України за 2014-2018 роки, % [1]

Після впровадження законодавчих змін, затверджених у грудні 2014 року, починаючи з 2015 року змінилася не тільки структура міжбюджетних трансфертів, а також їх склад та механізм нарахування. Наведені дані на рис. 2 свідчать, що частка дотацій у 2015 році різко скоротилася, а основним джерелом міжбюджетних трансфертів в останні роки стали субвенції, які надаються, головним чином, для здійснення державних програм соціального захисту.

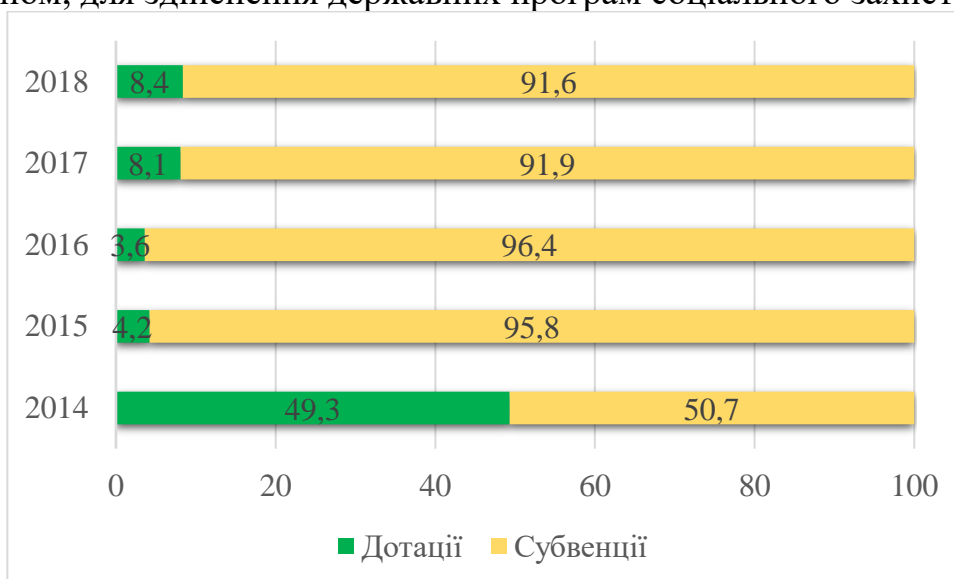

Рис. 2. Структура міжбюджетних трансфертів за 2014-2018 роки, % [1]

Якщо у 2014 році частка дотацій склала – 49,3% у структурі міжбюджетних трансфертів, то в 2015 році вона скоротилася майже в 12 разів і складала 4,2%, в 2018 році - 8,4 %, враховуючи те, що в 2017-2018 роках відбулося зростання обсягу дотацій за рахунок додаткових дотацій.

Запроваджена у 2015 році реформа міжбюджетних відносин дозволила досягти деяких важливих результатів, у тому числі збільшити власні надходження місцевих бюджетів, розширити видаткові повноваження органів місцевого самоврядування тощо. При цьому трансферти посідають найбільшу частку у структурі доходів місцевих бюджетів, а удосконалення механізму формування доходів місцевих бюджетів та їх оптимізація залишаються першочерговими завданнями регіонального економічного розвитку.

Список літератури:

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/>
2. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua>